

## Consortium Material technology for thermal energy processes – noteringar framtidsgruppens möte 1/16

**Datum** 8 september, kl 13.00-15.00

**Plats** Telefon

|                  |                        |                              |
|------------------|------------------------|------------------------------|
| <b>Deltagare</b> | Erik Skog              | Erik Skog AB                 |
|                  | Bengt-Åke Andersson    | E.ON Värme Sverige           |
|                  | Helena Oskarsson       | Siemens                      |
|                  | Annika Stålenheim      | Vattenfall                   |
|                  | Jesper Ederth          | Sandvik Materials Technology |
|                  | Bo Jönsson             | Sandvik Heating Technology   |
|                  | Dilip Chandrasekaran   | Sandvik Heating Technology   |
|                  | Bertil Wahlund (sekr.) | Energiforsk                  |

### 1 Dagordning

Dagordningen godkändes med följande kommentar:

- Fokus på mötet bör vara att dels försöka förstå innebörden av "nyläget", dels lägga upp strategin för mötet med energimyndigheten.

### 2 Rapportering från HTC:s framtidsgrupp

HTC:s framtidsgrupp har ännu inte haft några möten. HTC:s framtidsgrupp består av följande ledamöter:

Bo Jönsson Sandvik HT  
Bengt-Åke Andersson Eon  
Jan-Erik Svensson, Chalmers/HTC  
Lars-Gunnar Johansson, Chalmers/HTC

### 3 Återblick – vad har fungerat väl, vad har inte fungerat, förändringsbehov, vad värna om

Viktiga aspekter som lyftes är:

- Sammanhållande funktionen
- Samordning, mötesforum och plattformar
- Bra projekt med viktiga resultat
- Industrins deltagande och engagemang
- Resultatdelning
- Samverkan med HTC
- Kunna arbeta över hela tillämpningskedjan, från grundläggande till tillämpad forskning
- Möjlighet att planera
- Ledtid vid beslutsfattande hos Energimyndigheten få inte vara lång.
- Vad har påtvingade förändringen av program medfört – Energimyndighetens reflektion?

#### 4 Orientering och utgångspunkter för nytt program

EM föreslår att följande fem program ska avslutas och upphöra att existera:

- KME
- SEBRA (Värmeforsk)
- Turbokraft (forskning om roterande turbomaskiner)
- Fjärrsyn (forskning om fjärrvärme)
- Biobränsleprogrammet (ett EM-internt program för småskalig biobränsleanvändning)

Istället föreslår man att ovanstående program splittras och stuvas om och slås samman till tre nya och egna interna EM-program i det man kallar "nyläge":

- **Teknik för ångbaserade processer.** Programmet avses inkludera forskningsfrågor som bränsleberedning, förbränningsteknik, pannteknik, rökgasrening och fjärrvärmeteknik. Både kort och långsiktig forskning, 0-10 år, och småskaliga och storskaliga system.

Programmet kommer att innehålla delar av programmen KME, SEBRA, Fjärrsyn och Biobränsleprogrammet.

- **Teknik för termiska turbomaskiner.** Programmet avses inkludera forskningsfrågor som berör roterande turbomaskiner; gas- and ångturbiner, flygturbiner, CSP-ångturbiner och småskaliga turbiner.

Programmet kommer att innehålla delar av programmen KME, Turbokraft och Biobränsleprogrammet, och möjligen andra delar från andra program.

- **Fjärrvärme och biokraft i energisystemet,** är ett systemorienterat program som ska inkludera biokraftens roll i energisystemet, effektbehov, kombinerade processer, nyttiggörande av värme, systemaspekter.

Programmet kommer innehålla alla systemaspekter från samtliga fem program.

En lång rad frågor kvarstår kring nyläget, exempelvis:

- Hur kommer EM stödja samverkan och sammanhållande funktionen
- Hur definieras programinnehåll, budget
- Hur hanteras industrins åtaganden?
- Beslutfattande organ
- Vilka är svagheter med nyläge och vad förlorar man (EM listar styrkor, men inte svagheter).
- Vems perspektiv har man? Nämnda styrkor utgår ifrån EM.

Strategi för mötet med Energimyndigheten diskuterades. Strategin bör vara att lyssna på deras presentation av programmen, ta reda på mer genom lista ett antal frågor och sedan ge industrins syn och viktiga aspekter att värna om som medskick.

Erik och Bertil förbereder en kortfattad presentation att utgå ifrån vid mötet. Underlaget cirkuleras i gruppen inför mötet.

## **5 Diskussion om prioriterade forskningsområden; vad vill vi forska på**

Frågorna är möjligen litet tidigt ställd, men angränsande områden som kan vara av intresse är exempelvis förgasning, bränsleceller, tillverkningsteknik (svetsning, fogning ...), energieffektivisering (genom materialutv), värmeväxling. Frågan tas upp senare.

## **6 Nästa möte**

21 september, kl 10-16, Energiforsk:

10-12 framtidsgruppen sammanträder, genomgång av underlag inför mötet med Energimyndigheten

13-15 möte med Energimyndigheten (Susanne Karlsson, enhetschef och Mattias Andersson, handläggare)

15-16 framtidsgruppens eftersnack – hur går vi vidare?

Noteringar

Bertil Wahlund